

Betænkning

over forslag til lov om naturgasforsyning.

(Afgivet af udvalget den 17. maj 1972).

Udvalget har holdt 5 møder og har herunder haft 2 samråd med handelsministeren, som endvidere skriftligt har besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål.

Der er i udvalget modtaget en henvendelse fra Kommunernes Landsforening. Landsforeningen har heri understreget den betydelige potentielle interesse, som de kommuner, der opretholder en bygasforsyning, har i, at værkerne i givet fald kan blive koblet til et fremtidigt naturgasforsyningssystem. Det er endvidere anført, at en tilsvarende interesse består for de kommuner, der driver større kommunale fjernvarmeanlæg, hvor naturgas med fordel vil kunne anvendes som energikilde.

Under hensyn til de væsentlige kommunale interesser i udformningen af et eventuelt fremtidigt naturgasforsyningssystem har landsforeningen henstillet, at de interesserede kommuner, såfremt oprettelsen af et transmissionssystem bliver aktuelt, ifår mulighed for medindflydelse på anlæggets tilrettelæggelse.

Handelsministeren har over for udvalget i denne forbindelse udtalt, at han vil finde det helt rimeligt, at de interesserede kommuner i givet fald får mulighed for at gennemdrøfte en sådan oprettelse og gøre deres synspunkter gældende.

Under et af de stedfundne samråd har udvalget fremsat ønske om nærmere oplysning om det interministerielle samarbejde vedrørende administrationen af det i lovforslaget omhandlede område og af energiområdet i øvrigt.

Foranlediget af dette spørgsmål har handelsministeren henvist til de mange aspek-

ter, landets energiforsyning rummer — økonomiske, herunder valutariske, forsyningsmæssige, sikkerhedsmæssige m. v., aspekter, der berører flere ministeriers forretningsområde, og som derfor nødvendiggør et samarbejde de berørte ministerier imellem. Den daværende handelsminister nedsatte efter regeringsbeslutning i maj 1971 et energipolitisk udvalg bestående af embedsmænd fra berørte ministerier og med en fremtrædende erhvervsmand som formand. Udvalget fik til opgave at rådgive regeringen i energipolitiske spørgsmål og skulle i første række behandle naturgasproblemerne, herunder tage sig af de kommercielle forhandlinger m. v. med såvel potentielle leverandører som aftagere af naturgas.

Handelsministeren har gjort gældende, at han — efter at den „kommercielle side“ af naturgassen nu er overgået til det nydannede Dansk Naturgas A/S — vil finde det hensigtsmæssigt at lade det energipolitiske udvalg fortsætte som rådgiver for regeringen i energipolitiske spørgsmål samtidig med, at det kan være det forum, hvor energispørgsmål af fælles interesse for flere ministerier kan drøftes og behandles.

Ministeren har givet udtryk for den opfattelse, at der hermed vil være sikret fornøden koordination af administrationen inden for energisektoren.

Udvalget er enig med handelsministeren i denne opfattelse.

Udvalget har endvidere med ministeren drøftet spørgsmålet om relationerne mellem lovforslaget og den eksisterende eneretsbevilling til efterforskning og indvinding af kulbrinter m. v. i Danmarks undergrund,

Herom henvises til et materiale, som af ministeren er overgivet til udvalget under drøftelserne i et samråd, samt til besvarelsen af et af udvalget i samme anledning stillet spørgsmål til ministeren. Materialet og svaret er optrykt som bilag til betænkningen.

Et *mindretal* (venstres medlemmer af udvalget) beklager, at ministeren ikke allerede ved sin fremsættelse af lovforslaget har gjort folketinget opmærksom på, at der henstod en juridisk uenighed om, hvorvidt og i hvilket omfang lovforslaget kunne betyde et indgreb i de rettigheder, som allerede gennem koncession er givet DUC.

Mindretallet lægger vægt på, at såvel ministerens fremsættelse som de ovennævnte udtalelser giver udtryk for, at man — såfremt der opstår en juridisk konflikt mellem lovens bestemmelser og DUCs koncession — ved lovens administration vil tage nødvendige og rimelige hensyn hertil.

Ministeren har tiltrådt et af udvalget fremsat ønske om, at handelsministeren, udover de oplysninger, der må gives finansudvalget i forbindelse med behandlingen af de økonomiske og bevillingsmæssige anlig-

gender, orienterer et af folketinget udpeget udvalg om den nævnte udvikling.

Ministeren har stillet nedenstående herpå sigtende ændringsforslag, som er tiltrådt af udvalget.

Herefter indstiller *udvalget* lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren foreslåede ændringer.

Æ n d r i n g s f o r s l a g.

Af *handelsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Ny paragraf.

1) Efter § 1 indsættes som ny paragraf:

„§ 2. Handelsministeren giver orientering om forsyningsforhold m. v. for naturgas til et af folketinget med henblik herpå nedsat udvalg.

Stk. 2. Forinden handelsministeren meddeler tilladelse eller bevilling i henhold til § 1, stk. 1, forelægges sagen for det i stk. 1 nævnte udvalg.“

Til § 3.

2) I *stk. 1* ændres „§ 2, stk. 1“ til: „§ 3, stk. 1“ og „§ 2, stk. 2“ til: „§ 3, stk. 2“ samt „§ 2, stk. 3“ til: „§ 3, stk. 3“.

K. J. Mortensen.

Auken.

Camre.

Gorsen.

Horn.

Risgaard Knudsen,
formand.

Bent Sørensen.

Morten Lange,
næstformand.

Ømann.

Niels Ravn.

Hanne Budtz.

Knud Thomsen.

Guldberg.

Enggaard.

Johan Philipsen.

Bernhard Baumgaard.

Skovmand.

Bilag I.

HANDELSMINISTEREN

København, den 15. maj 1972.

I skrivelse af 9. maj 1972 har det ærede udvalg i et kommende samråd udbedt sig en drøftelse med mig af følgende spørgsmål:

A. Hvorledes sikrer man, at lovens tekst formuleres således, at allerede trufne aftaler respekteres, og at forsyningen med naturgas kommer under en enhedsordning, der er undergivet det offentliges kontrol?

(Spørgsmålet tager sigte på den naturgas, der eventuelt kan indvindes på dansk område, og på den eneretsbevilling, der allerede foreligger til DUC. Det må sikres, at der ikke i medfør af denne og de til den knyttede protokoller og aftaler er givet rettigheder, som efter lovforslagets § 1 kræver en yderligere bevilling fra handelsministeren eller efter lovforslagets § 2 skal gøres betinget af vilkår, som ikke kan gøres gældende over for bevillingshaveren.

Det er næppe tænkeligt, at en juridisk fortolkning af de med bevillingshaveren trufne aftaler kan føre til det resultat, at denne kun kan efterforske og indvinde, men ikke hverken indføre, forhandle, transportere eller oplagre.

Som grundlag for drøftelsen udbedes en redegørelse for justitsministeriets og kammeradvokatens syn på spørgsmålet om de eksisterende bevillingshaveres rettigheder.

Det ønskes endvidere oplyst, om disse spørgsmål har været drøftet med DUC.)

Som grundlag for den af udvalget ønskede drøftelse skal jeg anføre følgende:

Spørgsmålet om relationerne imellem det forelagte lovforslag og den eksisterende eneretsbevilling til efterforskning og indvinding af kulbrinter m. v. i Danmarks undergrund, der er det centrale punkt i udvalgets spørgsmål, har forud for lovforslagets fremsættelse

været grundigt drøftet og behandlet i justitsministeriet, ministeriet for offentlige arbejder og handelsministeriet. Der er mellem disse ministerier enighed om, at lovforslaget, der, som jeg har nævnt det i min forelæggelsestale, tilsigter at tilvejebringe det nødvendige lovmæssige grundlag for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af en eventuel kommende forsyning af Danmark med naturgas, ikke krænker den nævnte eneretsbevilling (og de til denne knyttede protokoller og aftaler). Ved administrationen af loven må konkrete problemer vurderes og behandles i lyset af de foreliggende omstændigheder og med respekt af eneretsbevillingen til efterforskning og indvinding. Jeg tillader mig i øvrigt at henvise til min forelæggelsestale, hvori jeg herom anførte følgende:

„I relation til bevillingen til efterforskning og indvinding af kulbrinter m. v., som er givet A. P. Møller-selskaberne, er det regeringens hensigt at søge etableret et nært samarbejde mellem disse og staten, jfr. herved den af ministeren for offentlige arbejder med bevillingshaverne indgåede samarbejdsaftale af 17. februar 1972. Ved administrationen af loven og det hertil knyttede bevillingssystem vil den bevilling, som i sin tid er givet A. P. Møller-selskaberne, blive respekteret, og under varetagelse af rimelige samfundsmæssige interesser vil bevillingshaverne kunne påregne at få sådanne tilladelser eller bevillinger, som vil gøre det muligt for dem at udnytte fundne forekomster af naturgas“.

Til udvalgets spørgsmål om, hvorvidt sagen har været drøftet med DUC, skal jeg udtale:

Nogle dage før lovforslagets forelæggelse

på ministermøde fik firmaet A. P. Møller det tilsendt til orientering, og den 9. marts opsøgte skibsreder Mærsk Mc-Kinney Møller handelsministeriets departementschef, over for hvem han gjorde den opfattelse gældende, at lovudkastet var i strid med den retsstilling, der er tilsikret bevillingshaverne ifølge eneretsbevillingen. Skibsrederen afleverede på mødet den vedlagte skrivelse af 9. marts 1972 (bilag til underbilag 1).

Foranlediget af skibsrederens henvendelse afholdtes der den 13. marts 1972 i handelsministeriet møde mellem embedsmænd fra justitsministeriet (lovafdelingen), ministeriet for offentlige arbejder og handelsministeriet, hvor man på ny drøftede forslaget til lov om naturgasforsyning i relation til bevillingen til efterforskning og indvinding af kulbrinter.

Jeg henviser herom til det i umiddelbar tilslutning til mødet udarbejdede notat (underbilag 1).

Senere samme dag (13. marts 1972) mod-

Erling Jensen.

Folketingets udvalg angående forslag til lov om naturgasforsyning.

Underbilag 1 til bilag 1.

HANDELSMINISTERIET

Under et møde den 13. marts 1972 i handelsministeriet mellem embedsmænd fra justitsministeriet (lovafdelingen), ministeriet for offentlige arbejder og handelsministeriet drøftedes forslag til lov om naturgasforsyning i relation til bevillingen til efterforskning og indvinding af kulbrinter, herunder naturgas (A. P. Møller-bevillingen). Mødet var foranlediget af en samtale den 9. marts d. å. mellem departementschefen i handelsministeriet og Mærsk Mc-Kinney Møller, hvorunder sidstnævnte afleverede den som bilag vedhæftede skrivelse af s. d.

Under drøftelserne mellem embedsmændene fra de tre ministerier var der enighed om at anbefale, at lovforslaget fremsættes i den foreliggende skikkelse, og der var i øvrigt enighed om følgende:

1. Ved loven eller dennes administration bør der ikke gives bevillingshaverne til efterforskning og indvinding rettigheder, som ikke er en nødvendig konsekvens af deres bevilling. Ved bevillingen er bevillingshaverne sikret så gunstige vilkår for efterforskning og indvinding af olieprodukter og naturgas på dansk territorium og kontinentalsokkel, at bevillingshaverne ikke på grundlag af bevillingen bør kunne sikre sig en fortrinsstilling eller yderligere rettigheder også ved den videre udnyttelse af produkterne.

2. A. P. Møller-bevillingen kan ikke være

til hinder for, at lovgivningsmagten indretter forholdene omkring den videre udnyttelse af såvel naturgas som andre produkter, der måtte blive fundet, på den måde, man finder bedst, stemmende med det brede spektrum af samfundsmæssige interesser, der her gør sig gældende.

3. Der er enighed om, at lovforslaget ikke i sig selv indebærer ekspropriation af rettigheder efter A. P. Møller-bevillingen, men at der ved administrationen af loven, og det hertil knyttede bevillingssystem, må tages nødvendige og rimelige hensyn til A. P. Møllerselskabernes muligheder for og interesse i afsætningen af de produkter, som måtte findes i undergrunden, jfr. herved også den med bevillingshaverne indgåede samarbejdsaftale af 17. februar 1972.

4. Der er enighed om, at lovforslaget også finder anvendelse på anlæg, som med henblik på udforskning og udnyttelse af kontinentalsoklen befinder sig på sokkelområdet samt i sikkerhedszoner omkring anlægget, jfr. herved bestemmelsen i § 3 i lov om kontinentalsoklen.

5. Ekspropriationsbestemmelsen i loven om efterforskning og indvinding af råstoffer i Kongeriget Danmarks undergrund (undergrundsloven) vil ikke kunne anvendes som grundlag for ekspropriationer til etablering af et transmissionssystem for naturgas.

Bilag til underbilag 1.

A. P. MØLLER

København, den 9. marts 1972.

Udkastet til forslag til lov om naturgasforsyning giver mig efter et første gennemsyn anledning til at udtale følgende:

Eneretsbevillingen af 8. juli 1962 med senere ændringer omfatter som bekendt bl. a. retten for Bevillingshaverne til at efterforske og indvinde kulbrinter, herunder naturgas, i Danmarks undergrund og kontinentalsokkel.

Det er en klar forudsætning for denne bevilling, at Bevillingshaverne tillige har ret til bl. a. at sælge, bearbejde og transportere de indvundne råstoffer. Dette fremgår således for eksempel af bevillingens § 10 og af bemærkningerne til bevillingens § 13 i den til bevillingen knyttede protokol.

I udkastet til forslag til lov om naturgasforsyning hedder det imidlertid i § 1, at „Naturgas må kun indføres, forhandles, transporteres eller oplagres i henhold til en af handelsministeren meddelt tilladelse eller bevilling, der kan udfærdiges som eneretsbevilling for et bestemt tidsrum“, og det anføres tillige i lovforslagets bemærkninger, at

„Bestemmelsens udformning tager sigte på at sikre, at uanset under hvilken form, og hvorfra naturgassen bringes frem til det danske marked, skal den principielt være omfattet af bevillingsordningen“.

Formuleringen af § 1 i lovforslaget rejser alvorlige problemer i relation til naturgasproduktion under bevillingen, idet lovforslaget efter sin ordlyd forhindrer Bevillingshaverne i at disponere over den af dem indvundne naturgas. De må således hverken oplagre, sælge eller transportere den uden en bevilling fra Handelsministeriet.

Det udarbejdede lovforslag er klart i strid med den retsstilling, der er tilsikret Bevillingshaverne ifølge eneretsbevillingen af 8. juli 1962 som ændret 5. oktober 1963 med tilhørende protokol.

Vi føler os overbevist om, at det ikke kan have været tilsigtet at indskrænke Bevillingshavernes eksisterende rettigheder, og tillader os at gå ud fra, at lovforslaget ikke fremsættes i den foreliggende form.

Med højagtelse

A. P. Møller.

Til Handelsministeriet.

Underbilag 2 til bilag 1.

A. P. MØLLER

København, den 13. marts 1972.

Naturgas

I. 1. I fortsættelse af mit brev til Ministeriet af 9. marts 1972 og til samtale samme dag med departementschef Otto Müller og afdelingschef K. O. Christiansen skal jeg hermed for Bevillingshaverne i henhold til eneretsbevillingen af 8. juli 1962 udtale følgende vedrørende visse af de spørgsmål, der i forbindelse med introduktion af naturgas på det danske marked er blevet aktuelle inden for den allerseneste tid.

2. Bevillingshaverne og de selskaber, de arbejder sammen med som bistandydere i Dansk Undergrunds Consortium, vil i løbet af foråret 1972 have anvendt ca. 500 mill. kr. til efterforskning efter olie og gas og til installation af olieproduktionsanlæg. Olieproduktion er umiddelbart forestående. Consortiet har også fundet naturgas, men yderligere undersøgelser må foretages, førend Consortiet ville kunne påtage sig leveringsforpligtelser. Der kan her være grund til at fremhæve, at såfremt grænsestriden med Tyskland vedrørende sokkelgrænsens forløb i Nordsøen ikke havde givet afbræk i Consortiets arbejde, ville man formentlig allerede nu have kunnet give definitiv udtalelse om leveringsmulighederne.

3. Som det vil være bekendt, har der siden 1969 været ført en række drøftelser mellem Handelsministeriet og Bevillingshaverne vedrørende naturgas. Møder har således fundet sted 3. september 1969, 13. august 1970, 4. september 1970, 12. oktober 1970, 13. januar 1971 og 26. januar 1971, ligesom Mærsk Mc-Kinney Møller havde en samtale herom med daværende handelsminister Knud Thomsen 3. marts 1971. Bevillingshaverne har i notater af 3. september 1970 og 26. januar 1971 (Bilag 1 og 2) gjort rede for deres synspunkter bl. a. med hensyn til oprettelse af et gastransmissions-

skab og deltagelse heri. Nærmere forhandlinger kom imidlertid ikke i gang, og efter at det energipolitiske udvalg blev nedsat i maj 1971, har der ikke været ført drøftelser om de her omhandlede forhold med Bevillingshaverne.

II. Den seneste udvikling har været, at Bevillingshaverne 7. marts 1972 har erfaret, at gastransmissionselskabet står umiddelbart foran sin dannelse, at det er hensigten, at dette selskab allerede medio marts sammen med det tyske gasselskab „Ruhr-Gas“ skal afgive tilbud om køb af gas fra Phillipsgruppens Ekofisk-felt og andre felter på den norske kontinentalsokkel, og endelig at det ligeledes er hensigten medio marts at forelægge Folketinget et forslag til lov om naturgasforsyning. Bevillingshaverne modtog 8. marts „til orientering“ udkast til dette lovforslag.

Bevillingshaverne forstår ikke og må beklage, at der ikke har været ført konsultationer om denne seneste udvikling, der rejser fundamentale spørgsmål omkring hele den fremtidige tilrettelæggelse af naturgasforsyningen i Danmark.

III. Som allerede nævnt i mit brev af 9. marts 1972, vil det foreliggende udkast til lovforslag om naturgasforsyning rejse alvorlige problemer i relation til naturgasproduktion under eneretsbevillingen af 8. juli 1962, idet lovforslaget efter sin strikte ordlyd forhindrer Bevillingshaverne i at disponere over den indvundne naturgas. Naturgassen kan således hverken oplagres, sælges eller transporteres uden særlig bevilling fra Handelsministeriet. Min juridiske rådgiver har nu i mellemtiden haft lejlighed til at gennemgå det foreliggende lovudkast og har afgivet resposum herom i henhold til ved-

lagte bilag. Det fremgår klart heraf, at lovudkastet er i strid med den retsstilling, der er tilsikret Bevillingshaverne i henhold til eneretsbevillingen af 8. juli 1962 med tilhørende protokol, og Bevillingshaverne må i den anledning tage ethvert forbehold.

IV. 7. Bevillingshaverne må derfor fortsat henstille, at lovforslaget ikke fremsættes i den foreliggende form, idet det må sikres, at Bevillingshavernes eksisterende rettigheder ikke krænkes.

2. Jeg kan heller ikke se, at der i øjeblikket er noget presserende behov for at fremsætte lovforslag om naturgasforsyning, idet det af hensyn til de forhandlinger, der skal finde sted om køb af naturgas, må være tilstrækkeligt foreløbig at stifte et dansk transmissionsselskab, hvilket vil kunne ske alene med Finansudvalgets samtykke uden lovgivning.

3. Ved at stille lovforslaget i bero, vil der være tid til de indgående overvejelser og drøftelser, som er nødvendige for at tilgode-se, at den retsstilling, der i kraft af eneretsbevillingen af 8. juli 1962 er sikret deltagerne i Dansk Undergrunds Consortium, ikke krænkes. Det synes rigtigt at henvise til bl. a. følgende bestemmelser i den til eneretsbevillingen af 8. juli 1962 knyttede protokol:

„Ministeren for offentlige arbejder vil søge at yde bevillingshaverne al sådan bistand og hjælp, som lovgivningen og administrativ praksis muliggør, for at bevillingshaverne kan få den fulde udnyttelse af bevillingen“. (Afsnit I).

„Der tilsiges bevillingshaverne forhandling om spørgsmål, der måtte opstå i forbindelse med bevillingen, således at der i alle tilfælde søges tilvejebragt en praktisk, fornuftig løsning, hvorved bevillingen og den virksomhed, den giver anledning til, kan blive til nytte og fremgang for dansk virke“. (Afsnit III).

4. Det følger af disse tilsagn, at Bevillingshaverne må forvente, at staten vil samarbejde med Bevillingshaverne med henblik på udnyttelse af den af Bevillingshaverne producerede gas. Bevillingshaverne skal der-

for foreslå, at der optages nærmere drøftelser om tilrettelæggelse af forholdene omkring et transmissionsselskab, idet Bevillingshaverne principielt har forståelse for, at der under hensyntagen til de store investeringer, der skal foretages i transmissionssystem, må sikres et transmissionsselskab vidtgående rettigheder, men det må samtidig sikres, at også Bevillingshavernes og deres samarbejdspartneres rettigheder i henhold til eneretsbevillingen tilgodeses.

V. Såfremt man på trods af Bevillingshavernes henstilling om at udskyde fremsættelsen af lovforslaget måtte insistere herpå, må Bevillingshaverne anmode om, at der som et nyt stk. 3 og 4 i lovforslagets § 1 ind-sættes følgende:

„Stk. 3. Salg af naturgas, der medfører afgiftspligt i henhold til lov nr. 181 af 8. maj 1950 om efterforskning og indvinding af råstoffer i kongeriget Danmarks undergrund, anses ikke som indførsel eller forhandling.

Stk. 4. Transport og oplagring af naturgas på den danske del af kontinentalsoklen er undtaget fra nærværende lov“.

For så vidt angår formuleringen af stk. 3 bemærkes, at retsstillingen som hidtil vil være den, at deltagerne i Dansk Undergrunds Consortium kan afhænde den af dem producerede naturgas uden ny bevilling, uanset om naturgassen er indvundet på land- og søterritoriet eller på kontinentalsoklen.

Med hensyn til formuleringen af stk. 4 bemærkes, at retsstillingen herefter vil være den, at transport og oplagring af naturgas på kontinentalsoklen som hidtil ikke kræver ny bevilling, medens transport og oplagring af naturgas på land- og søterritoriet enten vil kræve ny bevilling eller en aftale med et nystiftet transmissionsselskab. Der må derfor i forbindelse med lovforslagets vedtagelse sikres Bevillingshaverne og deres samarbejdspartnere adgang til en sådan ny bevilling eller garanti for en rimelig aftale med transmissionsselskabet.

En kopi af nærværende skrivelse tilstilles samtidig hermed Ministeriet for offentlige arbejder.

Med højagtelse

A. P. Møller.

N. J. GORRISSSEN

Højesteretssagfører

Responsum.

Vedrørende udkast til forslag til lov om naturgasforsyning.

Med hensyn til ovennævnte lovdokasts konsekvenser for eneretsbevillingen af 8. juli 1962 til efterforskning og indvinding af råstoffer i Danmarks undergrund som ændret 5. oktober 1963 skal jeg bemærke følgende:

a) Lovforslagets stedlige udstrækning.

Ifølge § 3 i lov nr. 259 af 9. juni 1971 om kontinentalsoklen finder dansk ret anvendelse for anlæg, som med henblik på udforskning eller udnyttelse af kontinentalsoklen befinder sig på sokkelområdet. Dansk ret finder endvidere anvendelse i sikkerhedszonerne omkring disse anlæg.

Lovforslaget indeholder alene den stedlige begrænsning, at det ikke gælder for Færøerne og Grønland. Loven vil således komme til at gælde for såvel dansk land- og søterritorium som for anlæg og sikkerhedszoner på den danske del af kontinentalsoklen.

b) Lovforslagets materielle indhold.

Ifølge forslaget § 1 må naturgas kun indføres, forhandles, transporteres og oplagres, såfremt dette sker i medfør af en særlig bevilling.

Med hensyn til indførsel vil dette udtryk kunne forstås som omfattende ilandbringning af naturgas indvundet på den danske del af kontinentalsoklen, og det bør præciseres, at indførsel alene omfatter import af naturgas produceret i udlandet eller på kontinentalsokler tilhørende fremmede stater.

For så vidt angår ordet forhandling, omfatter dette udtryk formentlig producenters salg af naturgas indvundet på dansk land- og søterritorium og på den danske del af kontinentalsoklen, og såfremt denne forstå-

else er rigtig, vil det være nødvendigt for bevillingshaverne og de selskaber, de arbejder sammen med i Dansk Undergrunds Consortium, at anmode om bevilling i henhold til lovforslaget for at kunne disponere over den naturgas, der er indvundet i henhold til eneretsbevilling af 8. juli 1962 som ændret 5. oktober 1963.

Lovforslagets § 1 nævner yderligere, at transport og oplagring af naturgas kræver særlig bevilling.

Dette medfører, at deltagerne i Dansk Undergrunds Consortium for at kunne oplagre og transportere den naturgas, der f. eks. indvindes på kontinentalsoklen, skal anmode om bevilling i henhold til lovforslaget. Dette vil i praksis sige, at deltagerne i Dansk Undergrunds Consortium i medfør af den nugældende eneretsbevilling alene vil kunne indvinde naturgas, men vil være uberegtiget til på nogen måde faktisk eller retligt at disponere over naturgassen, så snart den er indvundet.

c) Lovforslagets forhold til eneretsbevillingen af 8. juli 1962.

Den retsstilling, som eneretsbevillingen af 8. juli 1962 medfører, indebærer, at deltagerne i Dansk Undergrunds Consortium må kunne disponere faktisk og retligt over de indvundne råstoffer alene begrænset af de sikkerhedsmæssige bestemmelser, som det offentlige må have fastsat, og denne tilsikrede retsstilling fremgår af følgende:

1. Lov nr. 181 af 8. maj 1950 om indvinding af råstoffer i Danmarks undergrund forudsætter klart, at bevillingshaverne mod betaling af en afgift uden yderligere tilladelser har fri adgang til faktisk og retligt at disponere over råstofferne.

Bilag til underbilag 2.

2. Bestemmelsen i § 9 stk. 3 i eneretsbevillingen af 8. juli 1962 forudsætter klart, at salg kan finde sted uden særlig tilladelse eller bevilling, idet de i paragraffen nævnte kontrolforanstaltninger ellers ville være overflødige og ville kunne have været fastsat i den særlige salgsbevilling, såfremt en sådan var nødvendig.

3. Bestemmelsen i § 10 stk. 1-4 i eneretsbevillingen af 8. juli 1962 har klart som grundlag, at salg af råstoffer finder sted i et frit marked.

4. Bestemmelserne i § 9 stk. 3 og § 10 stk. 5 i eneretsbevillingen af 8. juli 1962 forudsætter, at bevillingshaverne eller virksomheder, med hvilke bevillingshaverne har aftale om deltagelse i indvindingsvirksomhed under bevillingen, er berettigede til uden særlig tilladelse at anvende råstofferne i virksomheder, der står i forretningsmæssig forbindelse med bevillingshaverne eller de med disse under bevillingen samarbejdende virksomheder.

5. De bemærkninger, der i den til eneretsbevilling af 8. juli 1962 knyttede protokol er anført i forbindelse med eneretsbevillingens § 13, viser ligeledes, at bevillingshaverne frit kan disponere over råstofferne, idet det er anført, at den virksomhed, der udøves af de juridiske personer, som bistandsyderne op-

retter, skal være begrænset til efterforskning, indvinding og virksomhed, der har sammenhæng med salg, bearbejdning og transport af de ved indvindingsvirksomheden frembragte råstoffer.

6. Af den til eneretsbevillingen af 8. juli 1962 knyttede protokol fremgår endvidere under:

I, at ministeren for offentlige arbejder vil søge at yde bevillingshaverne al sådan bistand og hjælp, som lovgivning og administrativ praksis muliggør, således at bevillingshaverne kan få den fulde udnyttelse af bevillingen.

Ovennævnte afsnit i protokollen er et klart udtryk for, at man fra det offentliges side ikke vil lægge bevillingshavernes virksomhed hindringer i vejen, og det foreliggende lovforslag kan ikke anses for at være i overensstemmelse med det i protokollen anførte.

Lovforslaget vil således være i strid med den retsstilling, der siden 8. juli 1962 har været sikret bevillingshaverne og de selskaber, de arbejder sammen med i Dansk Undergrunds Consortium, og i kraft af hvilken indtil nu er investeret betydelige beløb i forbindelse med efterforskning af naturgasen.

København, den 13. marts 1972.

N. J. Gorrissen.

Underbilag 3 til bilag I.

København, den 15. marts 1972.

Hr. skibsreder Mærsk Mc-Kinney Møller.

Herved anerkender jeg modtagelsen af Deres brev af 13. marts 1972 om visse spørgsmål i forbindelse med Danmarks forsyning med naturgas.

Jeg har nøje gennemgået de synspunkter, der er indeholdt i Deres brev og det samtidige fremsendte responsum vedrørende udkast til forslag til lov om naturgasforsyning. Det heri anførte om, at lovudkastet er i

strid med den retsstilling, der er tilsikret bevillingshaverne i henhold til eneretsbevilling af 7. juli 1962 med tilhørende protokol, kan jeg ikke være enig i.

Efter at lovforslaget har været behandlet på et ministermøde, vil det nu blive fremsat i Folketinget, og jeg vedlægger til Deres orientering et eksemplar af lovforslaget og af min forelæggelsestale.

Med venlig hilsen

Erling Jensen.

Underbilag 4 til bilag 1.

KAMMERADVOKATEN

København, den 15. maj 1972.

I anledning af skrivelsen af 9/5 d. å. fra folketingets udvalg angående forslag til lov om naturgasforsyning har handelsministeriet anmodet mig om en udtalelse. I den anledning tillader jeg mig at bemærke, at jeg i det hele kan tiltræde den bedømmelse,

der er givet udtryk for i det notat, som blev udarbejdet i tilslutning til mødet den 13/3 d. å. mellem embedsmænd fra justitsministeriet (lovafdelingen), ministeriet for offentlige arbejder og handelsministeriet.

Med ærbødighed

Paul Schmith.

Til Handelsministeriet.

Bilag 2.**HANDELSMINISTERIET**

København, den 16. maj 1972.

I skrivelse af 16. maj 1972 har det ærede udvalg udbedt sig min besvarelse af følgende spørgsmål:

Spørgsmål:

Har kammeradvokaten set og udtalt sig om det med ministerens skrivelse af 15.

maj d. å. til udvalget fremsendte responsum fra højesteretssagfører N. J. Gorrisen (se bilag til underbilag 2 til bilag 1)?

Svar:

Jeg henviser til vedlagte erklæring af 16 maj 1972 fra kammeradvokaten.

Erling Jensen.

Folketingets udvalg angående forslag til lov om naturgasforsyning.

Underbilag til bilag 2.

KAMMERADVOKATEN

København, den 16. maj 1972.

I anledning af den fornyede forespørgsel fra folketingets udvalg angående forslag til lov om naturgasforsyning skal jeg oplyse, at jeg forinden afgivelsen af min udtalelse af 15. ds. havde gjort mig bekendt bl. a.

med indholdet af højesteretssagfører N. J. Gorrissens responsum af 13. marts d. å. og skrivelserne af 9. og 13. s. m. fra firmaet A. P. Møller.

Med ærbødighed

Poul Schmith.

Handelsministeriet.